

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 27.7.2010
COM(2010)398 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Tenth Report on the practical preparations for the future enlargement of the euro area
Десети доклад за практическата подготовка за бъдещото разширяване на
еврозоната**

SEC(2010)942

**СЪОБЩЕНИЕ НА ЕВРЕПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Десети доклад за практическата подготовка за бъдещото разширяване на
еврозоната**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

След последното разширяване на еврозоната с присъединяването на Словакия към нея на 1 януари 2009 г. групата на държавите-членки, които използват единната валута, се състои от 16 членове. След решението на Съвета от 13 юли 2010 г., че Естония отговаря на необходимите условия за приемането на еврото, тя ще се увеличи с 17-ти член от 1 януари 2011 г.

Естония има по-малко от 6 месеца, за да приключи подготовката си за преминаването към еврото. С настоящия доклад се оценяват актуалното състояние на практическата ѝ подготовка за въвеждането на евро и напредъкът в подготовката на комуникационната кампания във връзка с преминаването към новата валута. Освен това в доклада се представя кратък преглед на резултатите от последното проучване на общественото мнение относно еврото, проведено в осем държави-членки, в които единната валута още не е въведена (т.е. с изключение на Швеция, но включително Естония).

В приложения Работен документ на службите на Комисията се предоставят подробности за подготовката за въвеждането на еврото в други държави на ЕС, които все още не са го приели и нямат правна клауза за право на отказ (т.е. с изключение на Естония, но включително Швеция).

**2. АКТУАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПОДГОТОВКАТА ЗА ПРЕМИНАВАНЕТО НА
ЕСТОНИЯ КЪМ ЕВРОТО**

Естония ще бъде петата от държавите-членки, присъединили се към ЕС през 2004 г., която ще приеме единната валута. Практическата подготовка за въвеждането на еврото беше започнала още преди присъединяването към ЕС. Първият „План за приемането на еврото“ бе приет на 1 септември 2005 г. Набелязаната за преминаването към еврото дата – 1 януари 2007 г., впоследствие бе отложена, но подготовката продължи. През април 2010 г. бе приета осмата версия на „Плана за приемането на еврото“, с която бе въведена новата целева дата 1 януари 2011 г.

**2.1. Организация на преминаването към еврото, адаптация на правната
система и подготовка на обществения сектор**

Практическата подготовка за приемането на еврото от Естония се координира от Национална експертна комисия, председателствана от Генералния секретар на Министерството на финансите. Комисията има седем подкомитета, включващи представители както от обществения, така и от частния сектор. За разлика от повечето сегашни държави-членки на еврозоната Естония реши за периода до преминаването

към еврото да не назначи специален „отговорник за еврото“, т.е. лице, което да работи на пълно работно време за координирането на подготовката за преминаването, да е главното лице за контакт с пресата за всички въпроси във връзка със смяната на валутата и да въплъщава този процес пред обществеността.

Изчерпателен Закон за въвеждане на еврото, съдържащ основните принципи за преминаването към новата валута (например продължителността на периода на двойно обращение, процедурите за обмяна на крони в евро и изваждане на кроните от обращение, правилата за закръгляване на цените, принципа на продължаване действието на договореностите и т.н.), както и списъка от законодателните актове, които трябва да бъдат адаптирани с оглед на въвеждането на еврото, беше приет през април 2010 г. заедно с измененията на Търговския кодекс и Закона за държавните такси. Законът за Централната банка (Eesti Pank) също така бе изменен и приведен в съответствие с правилата относно функционирането на Европейската централна банка и Европейската система на централните банки.

Що се отнася до основните правила на преминаването към еврото, Комисията настоява в своята Препоръка относно мерките за улесняване на бъдещото преминаване към еврото¹, че търговските обекти следва да бъдат задължени да връщат ресто единствено в евро от датата на въвеждането му, освен ако поради практически причини нямат възможност за това. Този принцип бе възприет във всички досегашни преминавания към еврото и прилагането му бе строго контролирано. Това предотврати „рециклирането“ на старата валута и ускори изтеглянето ѝ от обращение, с което намалеха разходите на търговците на дребно, свързани със смяната на валутата, тъй като се съкрати периодът, през който се работеше с две валути едновременно. В някои от сегашните държави-членки на еврозоната връщането на ресто в старата валута през периода на двойно обращение бе забранено със закон. Естония не планира да забрани връщането на ресто в крони, а само препоръчва, без да изисква връщането на ресто да се извършва в евро. С оглед на бързото и безпроблемно преминаване към новата валута, сравнително скромната препоръка на естонските органи рестото да се връща само в евро следва да бъде съчетан с ясни послания в рамките на комуникационната кампания, за да се гарантира възможно най-широко прилагане на този принцип. Спазването на този принцип следва да се контролира преди всичко в районите без клонове на банки, където търговците на дребно често служат за „обменни бюра“. В интерес на търговците на дребно е да се снабдят добре с парични наличности в евро още преди деня на въвеждане на новата валута и по този начин да подкрепят бързото изваждане на кроните от обращение.

Във връзките си с обществеността естонската администрация използва в широк мащаб информационните технологии (така например 70—80 % от гражданите подават данъчната си декларация по електронен път). Следователно едно от най-големите предизвикателства по пътя за въвеждането на еврото е привеждането на системите на информационните технологии в съвместимост с евро. Всяко министерство определи необходимите промени в сферата на неговата компетентност. ИТ-системите на повечето обществени учреждения следва да са адаптирани към еврото до 1 юли 2010 г., т.е. шест месеца преди деня на въвеждане на новата валута. Грите институции с най-сложните информационни системи (т.е. данъчната и митническа администрация, социалноосигурителният институт и ИТ-центърът на Министерството на вътрешните

¹ Препоръка 2008/78/ЕО на Комисията от 10 януари 2008 година относно мерките за улесняване на бъдещото преминаване към еврото, *ОВ L23, 26.1.2008 г., стр. 30—32*

работи) следва да адаптират системите си към еврото най-късно до 1 ноември 2010 г. Напредъкът в подготовката, постигнат от отделните обществени институции, се оценява редовно на месечните срещи на съответния под-комитет на Националната експертна комисия, отговорен за техническата готовност на обществените институции.

Цялостната координация на подготовката за преминаването следва да се засили. Важно е да се осигури добрата подготовка на всички сектори и да се използват синергиите между подготовките на различните участници. Около деня на въвеждане на новата валута координаторът/ите по преминаването към еврото следва да бъде/бъдат на разположение по всяко време, за да реагират при евентуално възникване на проблеми. Препоръката на органите през периода на двойно обращение да се връща ресто само в евро следва да се подсили и изпълнението ѝ да се контролира, по-специално в районите без клонове на банки.

2.2. Подготовка на финансовия и банковия сектор

Естония планира да прилага т.нар. сценарий „големия взрив“ за смяна на валутата с период на двойно обращение от две седмици².

Естонците са напреднали ползватели на средствата за електронно разплащане (т.е. около 95 % на пълнолетните притежават банкови сметки и почти 30 % от плащанията в търговията на дребно се извършват по електронен път), което донякъде ще улесни преминаването към парични наличности в евро и ще облекчи тежестта за финансовите институции през периода на преминаването към еврото.

Тъй като Естония не разполага със собствен монетен двор, за производството на евро монетите бе организирана процедура за възлагане на обществени поръчки. Въз основа на резултатите от тръжната процедура естонските евро монети ще бъдат произведени от монетния двор на Финландия. Изображението върху националната страна на естонските евро монети бе избрано чрез открит конкурс. Спечелилият конкурса дизайн, изобразяващ картата на Естония, ще се използва за всички номинални стойности на евро монетите. Евро банкнотите ще се вземат назаем от резерва на Евросистемата. За смяната на валутата Eesti Pank поръча 42 милиона евро банкноти и 194 милиона евро монети с различни номинални стойности.

Поради големите разлики в номиналните стойности между кроната и еврото естонците ще трябва тепърва да свикнат с това да плащат по-често с монети. Над 98 % от наличните крони в обращение представляват банкноти, докато монетите съставляват по-малко от 2 % от наличните крони в обръщение. Най-ниската номинална стойност на банкнота е 1 крона (приблизително 6 евро цента), а най-дребните монети имат много ниска покупателна способност и затова рядко се употребяват от естонците. В периода до преминаването към еврото е много важно да се обяснят на гражданите стойностите и употребата на евро монетите (съгласно резултатите от неотдавнашното проучване на Комисията³ около 93 % от естонците биха желали да получат повече информация за

² В първите 12 държави, които приеха еврото, първоначално единната валута бе въведена като електронни пари, а паричните наличности в евро бяха въведени едва 3 години по-късно. В Естония евро банкнотите и монетите ще бъдат въведени в същия ден, в който еврото стане официалната валута на страната. Този сценарий „големият взрив“ бе приложен във всички

³ Флаш Евробарометър № 296

стойността на еврото, изразена в местната валута) и да се разсеят опасенията им, че ще имат твърде много евро монети в портмонетата си.

Предварителното хранване на кредитните институти с евро монети следва да започне през септември, а това с евро банкноти – през декември 2010 г. Понастоящем кредитните институти завършват оценките си по отношение на нуждите от предварително хранване с евро банкноти и монети. Съгласно първите ориентировъчни оценки следва да се предоставят около 240 милиона евро предварително (т.е. по-малко от половината от стойността на кроните, които са в обращение сега), това е относително по-малко отколкото при досегашни преминавания към еврото. Предвид голямата вероятност, че времето в Естония около деня на преминаване към новата валута ще бъде лошо, обемите на предварителното хранване следва да се обмислят внимателно.

Вторичното предварително хранване на основните клиенти на търговските банки с монети следва да започне през септември, докато на по-дребните ползватели на наличности парите ще бъдат предоставени едва от декември 2010 г. нататък. Естония ще бъде първата държава, която ще прилага новите опростени насоки на ЕЦБ по отношение на вторичното предварително хранване⁴, които се базират на опита, придобит при някои предишни случаи на смяна на валутата. На търговците на дребно, които подписват обикновен договор за вторично предварително хранване, ще се предоставят до 10 000 EUR 5 дни преди деня на преминаване към новата валута⁵.

Най-голямото в Естония дружество за транспортиране на пари в брой ще увеличи капацитета си с повече от една трета, за да се справи с голямото допълнително натоварване. Като се има предвид значителният обем от парични наличности в евро, който ще се превозват по пътищата около деня на преминаване към новата валута, е препоръчително да се вземат допълнителни мерки, за да се гарантира необходимата сигурност през целия процес на смяната.

От началото на декември обществеността ще има възможност да се снабди с първите естонски евро монети, като купи миникомплекти с евро монети на стойност 200 крони. Все още не е взето решение какъв ще бъде общият брой миникомплекти, които ще се предоставят от Eesti Pank. Въз основа на опита, придобит при предишните случаи на смяна на валутата, се препоръчва подготвяне на приблизително един миникомплект за всяко домакинство. Дружеството за транспортиране на пари в брой възнамерява да подготви около 50 000 специални комплекта с монети⁶ за вторичното предварително хранване на тези търговци на дребно, които не планират да подпишат договор с банката си за вторично предварително хранване. Следва да се обмислят специални мерки за търговците на дребно, които са в затруднено финансово положение и евентуално могат да имат проблеми да бъдат вторично хранени с наличности в евро.

⁴ Насоки на ЕЦБ (ЕЦБ/2008/4) от 19 юни 2008 г. за изменение на Насоки на ЕЦБ (ЕЦБ/2006/9) относно някои приготовления за преминаване към парични наличности в евро и за първоначалното зареждане и подзареждането с еуробанкноти и монети извън Еурозоната.

⁵ Опитът показва необходимостта от опростена процедура, преди всичко за да се убедят търговците на дребно да участват в последващото предварително хранване. Стандартният договор за последващо предварително хранване предвижда тежки санкции в случай че предварително предоставени наличности в евро се пускат в обращение преди „евроденя“, изисква значително засилване на сигурността във фирмените помещения и т.н. Поради това той е по-подходящ за по-големи предприятия, които имат нужда от голям обем налични пари в евро.

⁶ Стойността на един комплект монети за търговците на дребно ще възлиза на около 200 EUR

Естонските власти планират да провеждат информационна кампания за обществеността, с цел събиране на натрупаните налични парични средства преди деня на смяната. Очаква се да бъдат събрани около 50 % крони монетите в обращение и 80 % от банкнотите. Търговските банки планират да поставят в помещенията си специални автомати за връщане на крони монети. Eesti Pank и дружеството за транспортиране на пари в брой адаптират капацитетите си по съхраняване, преброяване и опаковане, така че да се справят с извънредно големите обеми, които ще трябва да се обработят през периода на преминаването.

Обмяна на налични пари по обменния курс и без такса за услугата следва да се предлага от търговските банки от един месец преди деня на преминаване към новата валута до шест месеца след него⁷. След това само Eesti Pank ще обмени безсрочно неограничени количества крони в евро. Практически на всички 921 терминални устройства (банкомати) в Естония следва да се получават само евро банкноти още от първите часове на 1 януари 2011 г. Съответните търговски банки вече са започнали да приспособяват касовите терминали (POS), за да могат терминалите веднага да превключат на 1 януари. Понастоящем търговските банки планират през първите дни след преминаването към новата валута да заредят своите терминални устройства главно с банкноти от 10 и 50 евро. За да се улеснят търговците на дребно да връщат ресто единствено в евро и предвид обичайната практика на естонците да теглят по-скоро банкноти с ниски номинални стойности, следва да се обмисли дали временно да не се преустанови използването на банкноти от 50 евро в терминалните устройства. През седмиците преди и след деня на смяната банкните също следва да се въздържат от вкарването в обращение на банкноти с високи номинални стойности.

В естонския банков сектор (доминиран от три търговски банки) има малко под 190 клонове на банки. Банкните смятат да удължат работното си време през периода на преминаването към еврото и да работят извънредно на 1 и 2 януари. Освен това те планират да увеличат персонала си на гишетата, като прехвърлят там служители от административните отдели. В момента се проучват капацитетите на клоновете да съхраняват извънредно големи количества пари в брой през периода на преминаването и персоналът на банкните минава обучения във връзка със защитните знаци на евро банкнотите. Извършват се необходимите адаптации на системите на информационните технологии на банкните, като крайните изпитвания вероятно ще се състоят през октомври/ноември 2010 г.

Подготовката на финансовия и банков сектор за преминаването към еврото напредва добре. С оглед на безпроблемното преминаване към новата валута доставките на наличности в евро за банкните следва да бъдат разпределени добре във времето. За да се предотврати търговците на дребно да останат без пари за връщане на ресто, защото клиентите плащат с банкноти с високи номинални стойности, през периода на преминаването към новата валута следва да се избягва зареждането на терминалните устройства с банкноти от 50 евро. Банкните следва да обмислят възможността да открият специални гишета за обслужване на дружествата през същия период.

⁷ 12 месеца след деня на преминаване към новата валута само в ограничен брой клонове

2.3. Предотвратяване на злоупотреби и на погрешно възприемане на изменението на цените от гражданите

Според резултатите от последното проучване на Евробарометър естонците спадат към най-скептичните граждани на страните извън еврозоната, що се отнася до въздействието на смяната на валутата върху цените (за подробности относно Флаш Евробарометър № 296 вж. раздел 3). Поради това естонските власти са изправени пред голямото предизвикателство да възвърнат доверието на потребителите и те трябва да направят всичко необходимо да предотвратят злоупотреби през периода на преминаването към новата валута.

Съгласно официалното решение на правителството периодът на двойно обозначаване на цените – в крони и евро – ще започне на 1 юли 2010 г. и ще продължи до шест месеца след деня на преминаване към новата валута. Тъй като обменният курс ще бъде окончателно фиксиран едва след приемането на решението на Съвета за отмяна на дерогацията за Естония, ще бъде по-уместно двойното обозначаване на цените да започне само след официалното определяне на обменния курс.

От април 2010 г. насам естонският съюз за защита на потребителите (публичен орган) разшири потребителската кошница от стоки и услуги, чиито цени месечно се проверяват, от 96 на 126 продукта, за да се постигне по-обхвaten преглед на развитието на цените. През периода на преминаването към новата валута съюзът планира да наблюдава цените в около 800 магазина. Освен това инспекторите ще проверят също дали правилно се прилагат правилата на преминаването към еврото (например правилата за закръгляване, правилата за двойното обозначаване на цените). Резултатите от тези проверки следва да се съберат чрез специален софтуер и да се публикуват в съобщения за пресата и на националния уебсайт за еврото.

По примера на доброволните инициативи, използвани успешно в досегашните преминавания към еврото, Търговската палата на Естония подготвя споразумение за справедливо ценообразуване. Подписалите споразумението (например търговци на дребно, финансови институции, интернет магазини) ще се задължат да не използват смяната на валута за собствена печалба, да спазват правилата на преминаването към новата валута и да окажат на клиентите си необходимото съдействие. Естонските власти планират да пуснат поканата за подписването към края на август, т.е. почти два месеца след началото на задължителното двойно обозначаване на цените. При предишните случаи на смяна на валутата повечето грешки в обозначаването на цените в две валути и много увеличени цени бяха установени преди или малко след началото на двойното обозначаване. Поради това следва да се обмисли внимателно възможността за по-ранен старт на инициативата за справедливо ценообразуване.

Срещу нарушителите на правилата на споразумението за справедливо ценообразуване може да бъдат наложени санкции до 50 000 ЕЕК (приблизително 3200 EUR). Съюзът за защита на потребителите планира да използва всичките си 40 инспектори и най-малко още толкова доброволци, за да контролира спазването на споразумението. При ясно нарушение на правилата глобата може да бъде наложена в рамките на 48 часа. В по-сложните случаи процедурата може да продължи до един месец. За да се противодейства на погрешното възприемане на изменението на цените от гражданите, следва бързо да се реагира на установените нередности. Подозрителни увеличения на цени, установени от инспекторите или съобщени от граждани на телефона на Съюза за защита на потребителите, трябва да бъдат надлежно разследвани и резултатите да бъдат публикувани. Ако се установи, че увеличената цена е неоправдана, подписалата

споразумението страна следва да бъде лишена от правото да използва логото на инициативата за справедливо ценообразуване.

Мерките за предотвратяване на злоупотреби и на погрешното възприемане на изменението на цените от гражданите следва да бъдат засилени. Корективните мерки срещу подписалите страни, които не изпълняват задълженията си по споразумението за справедливо ценообразуване, следва да се предприемат възможно по-бързо. Правото да се позовават на спазването на споразумението (т.е. за използват логото) следва да им бъде отнето незабавно.

2.4. Подготовка за преминаването към еврото в селските райони и подготовката на предприятията

Естония има ниска гъстота на населението в сравнение със средната за ЕС⁸. Страната се състои от 226 общини, от които 33 са градски, а 193 — селски. В над две трети от общините живеят под 3 000 души. Поради това едно от най-големите предизвикателства ще бъде преминаването към еврото да протече безпроблемно и в слабо населените селски райони с ограничена инфраструктура.

Интернетът и безналичните банкови операции са много разпространени (така например всички пенсии се изплащат чрез банков превод), което донякъде улеснява разпространяването на информация и смяната на паричните наличности. Въпреки това трябва да се създадат навсякъде възможности за обмяна на крони в евро и за изтегляне обратно на старата валута.

Повече от една трета от клоновете на търговските банки се намират в столицата. Поради това пощенските станции, които и сега предоставят някои банкови услуги в сътрудничество с една от търговските банки, през периода на преминаването към еврото следва да предлагат обмяна на налични пари в общините без клон на банка. Услугата на пощенските станции да обменят налични пари следва да се планира добре (предварително и вторично захранване с евробанкноти и евромонети, работно време, допълнителен персонал, аспекти на сигурността). Служителите на Eesti Post, преди всичко тези с пряк контакт с клиентите, следва да минат съответните обучения, за да могат едновременно да работят с две валути и да могат да предоставят необходимата информация на гражданите. Търговските банки следва да обмислят възможността за използване на мобилни обменни бюра в допълнение към съществуващите вече мобилни терминални устройства.

В отдалечени райони местните органи често са единственият източник на информация — освен медиите и интернета. Затова те следва да са много добре подготвени и обучавани. Почти 75 % от общините имат един и същи доставчик на ИТ-услуги. Следва добре да се планира времето за адаптациите на софтуера, така че единственият доставчик да има достатъчно време да обслужва навреме всички клиенти. Министерството на финансите изпраща редовно на всички общини по електронна поща указанията относно необходимите адаптации. Eesti Pank организира обучения във връзка със защитните знаци на евро банкнотите и предотвратяване на фалшифицирането. Организациите-шапка на градските и селските общини имат задължение да докладват на Министерството на финансите за напредъка на

⁸ През 2007—2008 г. в Естония имаше 30,9 жители на km² в сравнение с 114 жители средно в ЕС. Източник: Евростат

подготовката. За да се гарантира, че всички местни органи са действително подготвени, напредъкът следва да се контролира редовно и по структуриран начин. Препоръчва се да се предостави на общините контролен лист, в който се изброяват задачите и се посочва график за тях, освен това всяка община следва да назначи координатор по преминаването към еврото, който докладва редовно на организациите-шапка за изпълнението на тези задачи. Провеждането на редовни срещи на местните координатори по преминаването към еврото би създало възможност за обмен на опит, придобит в процеса на въвеждането на еврото.

Местните филиали на организации на потребители, агенции и различни неправителствени организации следва да бъдат включени активно в подготовката с цел увеличаване на ангажимента на местно равнище.

Поради опита от миналото (т.е. отказ от набелязаната за преминаването дата през 2006 г.) повечето предприятия са отложили подготовката до наличието на по-голяма сигурност. Информационните кампании (брошури, семинари), планирани от Търговската палата, Асоциацията на търговците, Eesti Pank и Банковата асоциация следва да им помогнат да се подготвят правилно и навреме. Следва да се създадат условия за добрата подготовка на всички предприятия, включително и тези, които не се стараят активно до получат информация.

Подготовката на местните органи за преминаването към еврото следва да бъде направлявана и редовно контролирана, за да се гарантира извършването на всички необходими адаптации.

Участието на Eesti Post в смяната на паричните наличности е от съществено значение и следователно трябва много добре да се подготви. Търговските банки следва да предвидят използване на повече мобилни устройства за събиране на крони и изплащане на наличности в евро.

Подготовката на предприятията следва да започне с пълна сила и да бъде подпомогната и контролирана от компетентните органи. Специално внимание следва да се обърне на малките и средните предприятия.

2.5. Комуникация относно еврото

Актуализираната „Комуникационна стратегия за приемането на еврото в Естония“ бе одобрена на 15 март 2010 г. от Националната комисия по преминаването към еврото. Тя включва преглед на организацията, целите, целевите групи, посланията и пътищата на комуникацията относно еврото и въвеждането му. Основната ѝ цел се състои в това да се гарантира, че поне 90 % от всички жители на Естония са добре информирани за практическите аспекти на смяната на валутата. Комуникационните планове са добре структурирани, балансирани и обхващат периода на преминаването към еврото от март 2010 г. до януари 2011 г. Европейската комисия възнамерява в рамките на споразумение за партньорство да подкрепи изпълнението на комуникационните планове, както чрез нефинансови вноски, така и чрез споразумение за отпускане на безвъзмездни средства в размер до 50 % от приемливите разходи (например заплати на експерти по комуникации, кампании в средствата за масова информация, проучвания на общественото мнение, семинари и обучения и информационен материал за всички домакинства).

Макар че Комисията призова естонските органи да ускорят изпълнението на комуникационните планове, по-мощните комуникационни мерки ще започнат едва след приемането на решението на Съвета на 13 юли.

От изключително значение са предоставянето на своевременна информация за преминаването към еврото и графика му, мерки срещу страха от използването на преминаването към еврото като повод за увеличаване на цените и срещу злоупотреби на търговците на дребно през този периода, както и мерки за подкрепа за подготовката на предприятията. Засега усилията на естонските власти са съсредоточени върху привличане на разпространители на информация чрез целенасочени презентации, както и върху връзките с пресата. Въздействието на тези мерки не е известно. По-скоро пасивно разпространяване на информация се осъществява чрез националния уебсайт за еврото.

Комисията призовава естонските органи да ускорят изпълнението на комуникационните планове за въвеждането на еврото, за да може необходимата информация да стигне навреме до всички граждани, живущи в Естония. С това ще се повишат информираността и подкрепата за преминаването към единната европейска валута.

3. ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ В НАСКОРО ПРИСЪЕДИНИЛИТЕ СЕ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ

От 2004 г. Европейската комисия възлага на Евробарометър провеждането на проучвания в държавите, които са се присъединили към ЕС през 2004 г. и 2007 г. и още не са приели еврото, за да изследва отношението на гражданите към въвеждането на еврото и знанията им за него. Проучването „NMS-8“⁹ (8-те нови държави-членки) от пролетта 2010 г. (Флаш Евробарометър № 296) представлява десетото от този род. Проучването беше проведено между 17 и 21 май 2010 г.

За целите на настоящия доклад резултатите от последното проучване на Евробарометър бяха сравнявани главно с резултатите от предишното проучване, проведено в новите държави-членки (Флаш Евробарометър № 280, септември 2009 г.). Следва да се отбележи, че **въпреки сложното в момента икономическо положение последните резултати показват само слабо понижение на подкрепа на гражданите в 8-те нови държави-членки за въвеждането на еврото спрямо септември 2009 г.** Всъщност, сегашното равнище на подкрепата е все още по-високо от това при първите две вълни на проучването, проведени през 2004 г. и 2005 г.

3.1. Подкрепа за еврото

Между септември 2009 г. и май 2010 г. подкрепата на гражданите в 8-те нови държави-членки за въвеждането на еврото в техните страни намаля само незначително. Относително мнозинство от анкетиранияте очакваше, че еврото ще има положителни последици *за страната им* (49 %, -3 процентни пункта) *и за самите тях* (48 %, без

⁹ Проучванията на Евробарометър предоставят винаги резултати за новите държави-членки, които по това време не са членове на еврозоната. Последното проучване обхваща Полша, Чешката република, Унгария, България, Румъния, Латвия, Естония и Литва. Кипър, Малта, Словения и Словакия вече не са включени, понеже вече са се присъединили към еврозоната. Бяха анкетирани общо около 8000 граждани, подбрани на случаен принцип.

промяна); отрицателно въздействие се очакваше съответно от 37 % (+2 процентни пункта) и 39 % (+1 процентен пункт) от анкетираните. Около половината (51 %) от анкетираните беше на мнение, че еврото има положително въздействие в сегашните държави-членки на еврозоната.

Малко по-малко от половината (48 %, -1 процентен пункт) от всички анкетиранци *приветстваше идеята еврото да замести националната им валута*, докато 41 % (+3 процентни пункта) *не я одобриха*. Докато румънците (55 %, -4 процентни пункта), унгарците (54 %, без промяна) и българите (51 %, +2 процентни пункта) бяха тези, които биха се *радвали най-много на преминаването към еврото*, анкетираните в **Естония** (56 %, +7 процентни пункта), Латвия (56 %, +6 процентни пункта) и Чешката република (58 %, +4 процентни пункта) по-скоро отговориха, че лично те *не биха били доволни, ако еврото замести националната им валута*. Най-значително се увеличи делът на гражданите, които *не одобряват преминаването към еврото*, в Литва (+10 процентни пункта на 47 %).

3.2. Скорост на въвеждане на еврото

Относително мнозинство от гражданите в 8-те нови държави-членки одобрява въвеждане на еврото в средносрочен план („след известно време“, 39 %, +3 процентни пункта). Приблизително една трета (32 %, -1 процентен пункт) желае това да стане *възможно най-късно*, а около една четвърт (24 %, -1 процентен пункт) — *възможно най-бързо*.

Делът на анкетираните, които искат еврото да се приеме *възможно най-късно*, беше най-голям в Чешката република и Латвия (съответно 47 %, без промяна и 44 %, +1 процентен пункт). В **Естония** все още само една четвърт от анкетираните (23 %, без промяна) искаха да приемат еврото *възможно най-скоро*, 37 % (+1 процентен пункт) — *след известно време*, а 34 % (-2 процентни пункта) — *възможно най-късно*.

3.3. Информираност на населението

Като цяло мнозинството от гражданите в 8-те нови държави-членки *не се смятат за добре информирани* за еврото (59 %, без промяна), докато 40 % (без промяна) *се смятат за добре информирани*. **Естонците** се чувстват много по-добре информирани отколкото през септември 2009 г. (50 % се смятат за добре информирани, +6 процентни пункта).

3.4. Очаквания спрямо еврото

Както и при предишните вълни на проучването, преобладаващото мнозинство от гражданите в 8-те нови държави-членки изразиха съгласие с различни положителни изказвания относно практическите последици на еврото: например 90 % (-2 процентни пункта) се съгласиха с мнението, че еврото ще *носи удобства при пътувания в други държави, които също употребяват еврото*; а 86 % (-1 процентен пункт) се съгласиха с мнението, че еврото ще *улесни пазаруването в други държави, които употребяват общата валута*.

Две трети от анкетираните обаче се опасяват, че след въвеждането на еврото цените ще се увеличат (66 %, -1 процентен пункт), докато почти една четвърт (23 %, без промяна) от гражданите вярва в стабилизиращото въздействие на еврото върху цените в дългосрочен план. Тази тенденция обаче не продължи през 2010 г., въпреки че

предишната вълна от проучвания показваше нарастване на скептицизма. Всъщност, в сравнение със септември 2009 г. в някои държави делът на гражданите, които се опасяват от увеличаване на цените след въвеждането на еврото, дори намаля: в Чешката република (от 75 % на 69 % (-6 процентни пункта) и в Унгария (от 66 % на 62 % (-4 процентни пункта). В **Естония** и Полша анкетиранияте продължиха да са особено скептични по отношение на въздействието на еврото върху цените: повече от три четвърти очакваха цените да се увеличат (съответно 77 %, -1 процентен пункт).